

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องพึ่งพาทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างมากเพื่อที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจโลกที่มีการแข่งขันอย่างสูง การที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืนต้องให้การศึกษแก่ประชาชนในประเทศ ประเทศไทยก็ให้เห็นถึงความสำคัญในการศึกษาของประชาชนโดยระบุสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาไว้ในมาตรา 10 หมวด 2 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา องค์การมหาชน. 2547) ความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังไม่เป็นการเพียงพอสำหรับประชาชนและสถานประกอบการในปัจจุบันมีความต้องการความรู้และทักษะในระดับสูงขึ้น

สำหรับประเทศไทย พบว่า ปัญหาสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ ปัญหาช่องว่างด้านความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของประชากรไทย ซึ่งยังไม่ได้รับการแก้ไข แม้จะมีการกำหนดนโยบายการศึกษาต่อเนื่องจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี แต่ยังไม่สามารถลดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้หมดไปได้ คำว่า ความเสมอภาคทางการศึกษา มีนักวิชาการได้ให้นิยามความเสมอภาคทางการศึกษาไว้หลายท่าน เช่น โคห์น (Cohn. 1982: 695) และเดจเนอซกา (Dejonozka. 1983: 418) ได้กำหนดและระบุถึงความหมายของความเสมอภาคทางการศึกษาไว้ใกล้เคียงกันว่า นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะมาจากชนชั้น เผ่าพันธุ์ ลัทธิ เพศ และอายุ จะต้องได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่มีลักษณะที่แตกต่างกัน และเดจเนอซกา (Dejonozka) ได้กล่าวถึงความเสมอภาคทางการเงินไว้ด้วยว่า ความช่วยเหลือทางการเงินที่รัฐบาลจัดให้แต่ละท้องถิ่น เพื่อลดความมั่งคั่งหรือความร่ำรวยที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเรื่องความเสมอภาคของค่าใช้จ่ายทางการศึกษาของ เลวิน (Lewin. 1985) ที่ได้อธิบายเรื่อง ความเสมอภาคของค่าใช้จ่ายทางการศึกษาว่า ความเป็นธรรมในการกระจายความช่วยเหลือทางการเงินไปสู่ผู้ที่มีความต้องการที่แตกต่างกันเพื่อลดความไม่เสมอภาคได้นั้น รัฐบาลจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ที่ต้องการจะศึกษาต่อแต่ขาดโอกาสเนื่องจากมีปัญหาทางการเงิน

ทั้งนี้ รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งส่งผลให้มีประชาชนส่วนหนึ่งขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาในระดับที่สูงกว่าระดับขั้นพื้นฐานหรือการที่จะได้มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา รัฐบาลจึงได้ทำการช่วยเหลือผู้ที่ต้องการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ โดยวิธีการจัดตั้งโดยมีชื่อว่า “กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.)”

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) จัดตั้งขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กู้ยืมเงินแก่นักเรียน นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างศึกษา โดยให้กู้ยืมแก่นักเรียน นักศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา (สายสามัญและสายอาชีพ) จนถึงระดับปริญญาตรี ตั้งแต่ปีการศึกษา 2539-2555 จำนวนประมาณ 4 ล้านราย คิดเป็นเงินที่ให้กู้ยืมไปแล้วประมาณ 4 แสนล้านบาท ทั้งนี้ เงินที่นำมาให้กู้ยืมทั้งหมด เป็นงบประมาณแผ่นดิน ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากเงินภาษีอากรของคนไทยทั่วประเทศ แต่จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ปรากฏว่ากองทุนมีหนี้ค้างชำระในอัตราที่สูง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเงินที่จะให้กู้ยืมกับนักเรียน นักศึกษารุ่นต่อไป การที่ผู้กู้ยืมไม่มีความรับผิดชอบในการชำระเงินคืนกองทุนสะท้อนถึงค่านิยมทางด้านคุณธรรม จริยธรรมของเยาวชน อาจส่งผลกระทบต่อการไม่มีวินัยทางการเงิน ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อชีวิตส่วนตัวและประเทศชาติในอนาคต กองทุนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหานี้ และได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อจะร่วมกันส่งเสริมให้ผู้กู้ยืมเงินกองทุนซึ่งได้รับโอกาสทางการศึกษา มีวินัยในการชำระเงินคืนกองทุน รวมทั้งให้ความช่วยเหลือผู้กู้ยืมในเรื่องแหล่งการฝึกอบรมและแหล่งงาน (ทั้ง Part time และประจำ) เพื่อสร้างรายได้ให้ผู้กู้ยืมด้วย นอกจากนี้แล้ว กองทุนได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการปรับทิศทางการให้กู้ยืมในอนาคตโดยมุ่งเน้นทั้งการให้โอกาสและคุณภาพของผู้กู้ยืมควบคู่กันไป โดยจะดำเนินการทบทวนและปรับปรุงเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดกรองสถานศึกษาและผู้กู้ยืม (กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. 2555: 46-57)

ต่อมาในปีการศึกษา 2549 กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) โดยวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียนที่มีศักยภาพแต่ขาดทุนทรัพย์ให้สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้โดยไม่มีอุปสรรคทางการเงิน 2) เพื่อเพิ่มทรัพยากรและปัจจัยพื้นฐานในการจัดการศึกษาเข้าสู่ระบบอุดมศึกษา 3) เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนพัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการได้ในระดับเดียวกัน และ 4) เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตได้ตรงตามความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จะเห็นได้ว่าการจัดตั้งกองทุนทั้ง 2 มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญร่วมกัน คือ เป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้ที่มีศักยภาพที่จะศึกษาและต้องการจะศึกษาแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้สามารถศึกษาต่อได้โดยไม่มีอุปสรรคทางด้านการเงิน

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) โดยสมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และอารียา มนัสบุญเพิ่มพูน (2549: 86-88) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์การดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา พบว่า กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) มีปัญหาด้านหลักเกณฑ์และกระบวนการให้กู้ยืมที่มีความเสี่ยงในการกู้ยืมอยู่มาก ส่งผลให้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ไม่ประสบความสำเร็จในการช่วยสนับสนุนให้นักศึกษาตัดสินใจเรียนต่อมากนัก แต่จุดเด่นของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา คือ เป็นแหล่งที่จะสนับสนุนหรือกระจายโอกาสทางการศึกษาไปยังครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำได้ดีพอสมควร ทำให้เกิดความเสมอภาคระหว่างครัวเรือนที่มีรายได้สูงและครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ เนื่องจากเงินกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีลักษณะเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐ ซึ่งจะช่วยให้ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ แต่จากผลการประมาณการโดยใช้ค่าพารามิเตอร์ที่สมเหตุสมผล พบว่า เงินที่ผู้กู้ต้องชำระคืน กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา คิดเป็นมูลค่าเพียงร้อยละ 40 ของเงินต้น นั่นคือ รัฐต้องให้การอุดหนุนผู้กู้สูงถึงร้อยละ 60 ของเงินที่กู้ยืมไป ดังนั้น กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จึงไม่น่าจะเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการอื่น เช่น วิธีการทางภาษี หรือการให้เงินอุดหนุนโดยตรง นอกจากนี้ นักศึกษาจำนวนหนึ่งเห็นว่า ยังมีความเสี่ยงในเรื่องของการได้รับเงินกู้จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ ผู้ที่มีสิทธิกู้ยืมเงินจะต้องได้เข้าเรียนในสถานศึกษานั้นก่อน โดยไม่มีหลักประกันว่าจะได้กู้ยืมแน่นอน แม้ว่าจะเป็นผู้ที่เคยกู้ยืมเงินมาก่อนว่าจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษก็ตาม แต่การจะได้รับอนุมัติเงินกู้หรือไม่นั้นจะขึ้นอยู่กับประมาณที่สถานศึกษาได้รับว่าเพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องการขอกู้หรือไม่ หากผู้ที่ต้องการกู้ยืมมีจำนวนมากก็จะเกิดการแข่งขันในระดับสูง ดังนั้น ผู้ที่มีคุณสมบัติอยู่ในเกณฑ์จึงไม่สามารถคาดหวังได้ว่า จะได้กู้ยืม นอกจากนี้การอนุมัติเงินกู้ยังมีความล่าช้าเนื่องจากกระบวนการที่เกี่ยวข้องมีหลายขั้นตอน และการจัดสรรงบประมาณที่ไม่ลงตัว โดยในบางกรณีว่าผู้ที่จะได้รับเงินก็เมื่อจบภาคเรียนที่หนึ่งไปแล้ว ทำให้ผู้กู้เดือดร้อนเพราะไม่สามารถหาเงินมาสำรองจ่ายได้ ถ้าพิจารณาจากค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักเรียน นักศึกษาอยู่ในระดับที่สูงกว่าเพดานเงินกู้ที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จึงไม่จูงใจให้นักศึกษาที่มาจากครอบครัวที่มีรายได้ต่ำตัดสินใจเรียนต่อ ประกอบกับระบบการดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ยังเปิดช่องให้สถานศึกษาบางแห่งนำเงินกู้ออกไปแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ จากข้อมูลพบว่าสถานศึกษาหลายแห่งได้รับอำนาจเต็มในการคัดเลือกผู้กู้และอนุมัติวงเงินกู้โดยรัฐไม่มีกลไกในการตรวจสอบที่รัดกุม จึงทำให้มีสถานศึกษาเอกชนบางแห่งแสวงหาผลประโยชน์จากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยจัดทำบัญชีรายชื่อผู้กู้ปลอมและเบิกเงินกู้เข้าสถานศึกษาและเมื่อพิจารณาอัตราหนี้สูญรวมกับต้นทุนในการบริหารจัดการกองทุนยังพบอีกว่า อัตราการคืนเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ยังอยู่ในระดับที่ต่ำไม่ถึงร้อยละ 30 ของเงินที่ปล่อยกู้ไปทั้งหมด ดังนั้น จึงเป็นไปได้ยาก

ที่กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาจะดำรงอยู่ได้ในลักษณะกองทุนหมุนเวียนโดยไม่พึ่งพางบประมาณจากรัฐบาล

จากผลการวิจัยดังกล่าวได้สรุปข้อเสนอแนะว่า รัฐบาลควรมุ่งเพิ่มโอกาสทางการศึกษาของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ต้นทุนทางการเงินที่ต่ำด้วยการออกแบบหลักเกณฑ์และขั้นตอนการให้กู้ยืมที่ไม่ทำให้เกิดความเสี่ยงในการได้รับอนุมัติเงินกู้ และที่สำคัญจะต้องวางกลไกการตรวจสอบการจัดสรรเงินกู้ยืมให้มีความรัดกุมมากขึ้น รวมถึงเพิ่มประสิทธิภาพของกลไกการติดตามการชำระหนี้คืนและมีการประเมินผลโครงการล่วงหน้า เนื่องจากโครงการนี้เป็นโครงการใหญ่ซึ่งงบประมาณมหาศาลซึ่งส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงในระบบการเงินของระดับอุดมศึกษาในวงกว้าง

สอดคล้องกับการทำงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาที่เกี่ยวข้องมุ่งขับเคลื่อนและสนับสนุนองค์กรให้มีความยั่งยืนและสร้างผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารต้องเน้นความโปร่งใสในการดำเนินงานมีการปกป้องผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ติดตามกำกับดูแลการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) อย่างใกล้ชิดและปฏิบัติงานตามกฎหมายภายใต้หลักคุณธรรม จริยธรรมการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมและมีการตรวจสอบการดำเนินงาน และเพื่อให้การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลและสอดคล้องตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 การใช้หลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางบริหารจัดการจะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุเป้าหมายร่วมกันทำงานร่วมกันอย่างดีและมีความสุข อีกทั้งยังเป็นกลไกในการควบคุมติดตามและตรวจสอบประเมินผลการทำงานโดยคณะผู้บริหาร และผู้ดำเนินการเกี่ยวกับ กยศ. มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะติดตามตรวจสอบ

สำหรับปัญหาของกองทุนเงินให้กู้ยืมที่สำคัญ คือ ผู้กู้ที่สำเร็จการศึกษาจำนวนมากไม่มาติดต่อขอชำระเงิน จึงทำให้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ต้องดำเนินการฟ้องร้องดำเนินคดีตามหลักเกณฑ์ข้อบังคับทางกฎหมาย โดยกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (2555) ระบุในรายงานประจำปี 2554 ว่าตั้งแต่ปีการศึกษา 2539 จนถึงปีการศึกษา 2554 มีผู้กู้ยืมจำนวนทั้งสิ้น 3,974,032 ราย เป็นจำนวนเงินกู้ยืมทั้งสิ้น 388,289.68 ล้านบาท ซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลการรับชำระเงินกู้ยืมคืน ณ ธันวาคม 2554 มีผู้กู้ยืมที่ครบกำหนดชำระหนี้คืน จำนวน 2,445,616 ราย เป็นจำนวนเงินต้นที่ครบกำหนดชำระคืน (สะสม) จำนวน 47,254.78 ล้านบาท แต่มีผู้กู้ยืมมาชำระหนี้คืนจำนวน 1,891,809 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.36 เป็นจำนวนเงินกู้ยืมที่ได้รับชำระคืน (สะสม) จำนวน 26,080.50 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 55.19 ทำให้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต้องดำเนินการฟ้องร้องดำเนินคดีตามหลักเกณฑ์ข้อบังคับทางกฎหมาย ส่งผลให้เกิดค่าใช้จ่ายของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาขึ้นเป็นจำนวนถึง 352 ล้านบาท แม้ฝ่ายบริหารนี้จะมีการดำเนินงานด้านกิจกรรมไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเงินกู้ยืมก่อนฟ้องคดี ใน 27 จังหวัด

ซึ่งมีผู้กู้ยืมเข้าร่วมโครงการจำนวน 37,691 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.26 ของจำนวนผู้ค้างชำระหนี้ทั้งหมด (กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. 2555: 54)

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารายงานการวิจัยแนวทางการบริหารจัดการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา. 2555: 58) พบว่า ยุทธศาสตร์การติดตามหนี้ของกองทุน กยศ. จะดำเนินการผ่านธนาคาร กรุงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย เป็นหลัก ซึ่งมีลักษณะค่อนข้างผ่อนปรน เน้นที่ตัวผู้กู้เป็นหลัก และเป็นการดำเนินการในรูปแบบอะลูมอล่วย (Passive) เนื่องจากเป็นการติดตามการชำระหนี้ ผ่านวิธีการโทรศัพท์และส่งจดหมายเท่านั้น อีกทั้งระยะเวลาส่งเรื่องให้ทนายความดำเนินการมีระยะเวลา 150 วัน รวมทั้งการขอผู้มีส่วนเกี่ยวข้องใช้บุคคล ค้ำประกัน มิได้ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกัน ประกอบกับบทลงโทษการชำระหนี้ล่าช้าเป็นเพียงการกำหนด อัตราดอกเบี้ยปรับ ซึ่งไม่ได้ทำให้ปัญหาจำนวนหนี้ที่ค้างชำระลดลง เนื่องจากผู้กู้สามารถขอผ่อนผัน การชำระหนี้กับธนาคารล่วงหน้าก่อนถึงกำหนดชำระหนี้ได้

จากข้อมูลและสภาพปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ประเด็นระบบติดตามหนี้ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาอย่างขาดการบริหารจัดการที่ดี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาถึงการบริหาร การจัดการเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการกองทุนให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาในด้านระบบติดตามการชำระหนี้ ของกองทุน กยศ. ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการจ้ดระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
2. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารการจ้ดระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
3. เพื่อประเมินยุทธศาสตร์การบริหารการจ้ดระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาการบริหารการจัดการเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ผู้วิจัยแบ่งการศึกษาวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาที่อยู่ในระบบกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา นักเรียนและนักศึกษาที่กู้ยืมที่สามารถชำระหนี้ได้ และผู้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด รวมจำนวน 2,447,441 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาที่รับผิดชอบงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จำนวน 5 คน นักเรียนและนักศึกษาที่กู้ยืมที่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 5 คน และผู้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. พฤติกรรมของผู้กู้ยืม
2. ความสามารถในการชำระหนี้
3. หลักการให้เงินกู้ยืม

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

การศึกษาในขั้นตอนที่ 2 นี้เป็นการศึกษาเพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสม สำหรับกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในปัจจุบัน โดยการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ส่วนที่ 2 การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview)

การดำเนินการวิจัยตามส่วนที่ 1 และส่วนที่ 2 มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมในปัจจุบัน

ส่วนที่ 2 การกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ในส่วนที่ 2 เป็นการศึกษาโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview)

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จำนวน 5 คน เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาที่รับผิดชอบงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จำนวน 5 คน นักเรียนและนักศึกษาที่กู้ยืมที่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 5 คน นักเรียนและนักศึกษาที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน เลือกโดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยต้องการ และสามารถจะติดต่อประสานงานเข้าพบและสัมภาษณ์ได้สะดวก

ตัวแปรที่ศึกษา

- ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่
1. ระบบการให้กู้ยืม
  2. ระบบบริหารจัดการหนี้ที่มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ในขั้นตอนที่ 3 นี้ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เก็บรวบรวมโดยอาศัยการสัมภาษณ์

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาที่อยู่ในระบบกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา นักเรียนและนักศึกษาที่กู้ยืมที่สามารถชำระหนี้ได้ และผู้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนด รวมจำนวน 2,447,441 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ผู้บริหารกองทุน จำนวน 5 คน
2. เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาที่รับผิดชอบงานกองทุน จำนวน 5 คน
3. นักเรียนและนักศึกษาที่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 5 คน
4. นักเรียนและนักศึกษาที่ชำระหนี้ไม่ได้ จำนวน 5 คน

รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน

ส่วนที่ 2 เก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ผู้บริหารกองทุน จำนวน 365 คน
2. เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาที่รับผิดชอบงานกองทุน จำนวน 1,460 คน
3. นักเรียนและนักศึกษาที่กู้ยืมและครบกำหนดชำระหนี้คืนใน พ.ศ. 2554 จำนวน

2,445,616 คน

รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,447,441 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. ผู้บริหารกองทุน จำนวน 1 คน
2. เจ้าหน้าที่ของสถานศึกษาที่รับผิดชอบงานกองทุน จำนวน 1 คน
3. นักเรียนและนักศึกษาที่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 300 คน
4. นักเรียนและนักศึกษาที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ จำนวน 82 คน

รวมทั้งสิ้นจำนวน 384 คน

กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้ตาราง Krejcie and Morgan เป็นตัวกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้วทำการเทียบสัดส่วนเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่มแล้ว จึงทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ความเหมาะสม
2. ความเป็นไปได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารการจัดการเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา หมายถึง การดำเนินการให้ได้มาซึ่งยุทธศาสตร์การดำเนินการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ด้านระบบติดตามการชำระหนี้ ได้แก่ หลักเกณฑ์การให้กู้ยืม การเร่งรัดและกระตุ้นการชำระหนี้ การเพิ่มช่องทางการบริการ การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจ รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) หมายถึง กองทุนที่รัฐบาลได้จัดตั้งขึ้นมีฐานะเป็นนิติบุคคล ในสำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง อยู่ในกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง เพื่อให้ นักเรียน/นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งสายสามัญและสายอาชีพและระดับ

อุดมศึกษาที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี ได้กู้ยืมเงินเพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างศึกษาในวงเงินที่กำหนดตามระดับชั้นการศึกษา

การดำเนินงานด้านการให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาตั้งแต่การกำหนดหลักเกณฑ์คุณสมบัติ ขอบเขต ระเบียบ การให้กู้ยืม จนถึง การพิจารณาอนุมัติให้กู้ยืมเงิน รวมทั้งการติดตามรับชำระเงินคืนเงินให้กู้ยืมผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างๆ เช่น สถานศึกษา และธนาคาร

การดำเนินงานด้านการได้รับชำระเงินคืน หมายถึง กระบวนการปฏิบัติงานตามหลักเกณฑ์ การชำระเงินกู้ยืมคืนกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา รวมทั้งมาตรการในการติดตามการชำระหนี้ การขอ ผ่อนผันการชำระหนี้ การดำเนินคดีตามกฎหมาย และการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ตลอดจนการจัด กิจกรรมเผยแพร่ข้อมูลตามสถานศึกษา

พฤติกรรมในการชำระคืนเงินกู้ยืมของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา หมายถึง วิธี และการปฏิบัติตนในการชำระคืนเงินของผู้กู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยพิจารณาจาก สาเหตุของการกู้ยืมเงิน การตัดสินใจกู้ยืม ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ค่าใช้จ่ายในการครองชีพ และค่าใช้จ่ายส่วนตัว

ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ยืมของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา หมายถึง ความสำเร็จของผู้ที่ได้ชำระคืนเงินกู้ทั้งหมดและเป็นไปตามระยะเวลาของการชำระคืนเงินกู้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยพิจารณาจากความสามารถในการชำระหนี้ ระบบติดตามผลการชำระหนี้ และปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้

หลักการให้กู้ยืมเงินของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา หมายถึง การบริหารการ จัดการของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณสมบัติของผู้กู้ยืมเงิน ด้านขอบเขตของผู้กู้ยืมเงิน ด้านขั้นตอนการขอกู้ยืมเงิน ด้านการค้ำประกัน ด้านหลักเกณฑ์การชำระ เงินคืน ด้านวิธีการชำระหนี้ และด้านการผ่อนผันชำระหนี้และการแจ้งชำระหนี้

ความเหมาะสม หมายถึง การพิจารณาประเมินยุทธศาสตร์การบริหารการจัดระบบติดตาม ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่ดี ไม่มีผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ ยังเป็นการสนับสนุนในการดำเนินการให้เจริญก้าวหน้าได้โดยง่าย

ความเป็นไปได้ หมายถึง การวิเคราะห์โอกาสของยุทธศาสตร์การบริหารการจัดระบบติดตาม ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยพิจารณาตั้งแต่การกำหนดยุทธศาสตร์ไปจนถึงการนำไปใช้ ว่าสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงหรือไม่

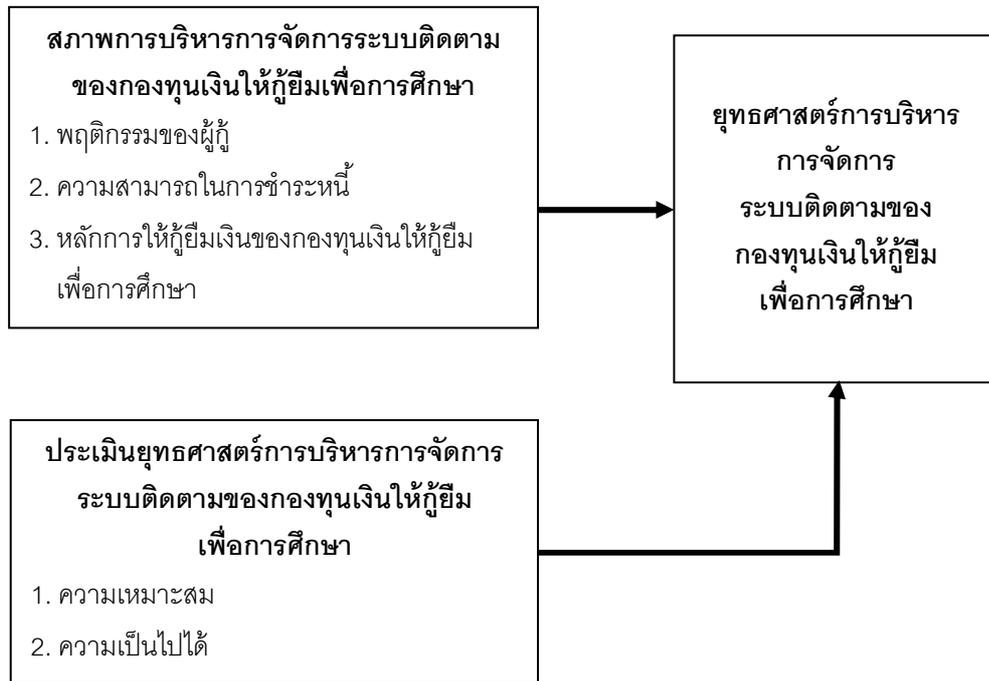
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการจัดการเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา มีดังนี้

1. ได้แนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารจัดการระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา
2. ได้กรอบแนวคิดต้นแบบของการบริหารจัดการเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ซึ่งจะเป็ต้นแบบในการดำเนินการด้านการปฏิบัติงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาต่อไป
3. เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้างานวิจัยด้านการบริหารจัดการเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาการบริหารจัดการเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ระบบติดตามของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาครั้งนี้กระทำโดยอาศัยแนวคิดด้านแนวคิดเกี่ยวกับมูลเหตุแห่งการค้างชำระหนี้ของ ชรินทร์ พิทยาวิธิ (2534: 18-19) ที่ระบุว่า มูลเหตุของการชำระหนี้มี 3 ข้อ ได้แก่ 1) มูลเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายนอก 2) มูลเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายใน และ 3) มูลเหตุที่เกิดจากตัวลูกหนี้ รวมทั้งนำขั้นตอนการดำเนินงานของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในด้านการให้กู้ยืมเงิน (กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา, 2556) ซึ่งประกอบด้วย 1) พฤติกรรมของผู้กู้ยืมเงิน 2) ความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ยืม และ 3) หลักการในการกู้ยืมเงิน มาเป็นประยุกต์เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย สามารถแสดงในรูปกรอบแนวคิดในการวิจัยตามภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย